

Nr 204.

Godkänd av första kammaren den 31 maj 1917.

Godkänd av andra kammaren den 31 maj 1917.

Riksdagens skrivelse till Konungen, i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar angående tillfällig löneförbättring åt lärarpersonalen vid vissa läroanstalter jämte i dessa ämnen väckta motioner.

(Statsutskottets uttåtande nr 131.)

Till Konungen.

1:o.

I den till riksdagen den 13 januari 1917 avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov har Eders Kungl. Maj:t under åttonde huvudtiteln, punkten 158, föreslagit riksdagen att, i avbidan på proposition angående anslag för beredande av tillfällig löneförbättring åt lärarpersonalen vid kommunala mellanskolor, beräkna för berörda ändamål på extra stat för år 1918 ett belopp av 35,000 kronor.

Sedermera har Eders Kungl. Maj:t i en den 14 april 1917 avlåten proposition, nr 216, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, föreslagit riksdagen *dels* medgiva, att under år 1918 tillfällig löneförbättring må utgå till lärare vid kommunala mellanskolor enligt följande grunder, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att utfärda de närmare föreskrifter, som för tillämpning av dessa grunder må befinnas erforderliga:

1) Delaktighet i den tillfälliga löneförbättringen tillkommer den, som under år 1918 eller någon del av nämnda år är anställd i egenskap av ordinarie ämneslärare, ävensom den, som under år 1918 under minst en termin bestrider full tjänstgöring såsom extra ordinarie eller vikarierande ämneslärare.

2) Den tillfälliga löneförbättringen utgår med följande belopp för år: till ordinarie manlig lärare med 400 kronor
 « » kvinnlig » » 300 »
 « extra ordinarie eller vikarierande lärare, manlig eller kvinnlig, med 300 »

3) Den tillfälliga löneförbättringen utgår till befattningshavaren i samma ordning som avlöningen i övrigt.

4) Till ifrågavarande tillfälliga löneförbättring bidrager staten med två tredjedelar av det för varje fall bestämda belopp, under villkor att den återstående tredjedelen gäldas av vederbörande kommun;

dels ock för bestridande av kostnaderna för omförmälda löneförbättring på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag av 41,000 kronor.

I samband härmed har riksdagen till behandling förehåft två motioner, däri hemställts i den ena, att riksdagen täcktes *dels* medgiva, att tillfällig löneförbättring av statsmedel må utgå till lärare vid kommunala mellanskolor under år 1917 med de belopp och enligt de grunder i övrigt, som i punkt 195 under åttonde huvudtiteln av årets statsverksproposition föreslagits för år 1918 i fråga om lärare vid högre folkskolor, samt under år 1918 med de belopp och enligt de grunder i övrigt, som i motionen nr 96 i andra kammaren vid innevarande års riksdag för år 1918 föreslagits för lärare vid högre folkskolor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att utfärda de närmare föreskrifter, som för tillämpning av dessa grunder må befinnas erforderliga; *dels ock* för bestridande av kostnaderna för omförmälda löneförbättring på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag av 140,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att redan under år 1917 låta förskottsvis av tillgängliga medel utanordna erforderlig del av anslagsbeloppet;

och i den andra, att tillfällig löneförbättring till lärare vid kommunala mellanskolor måtte utgå för 1918 enligt samma beräkningsgrund och till samma belopp, som kommer att fastställas för lärare vid högre folkskola, samt

att de kostnader, vartill denna löneförbättring kan beräknas, måtte utgå av statsmedel såsom förslagsanslag på extra stat för år 1918.

Riksdagen är ense med Eders Kungl. Maj:t därom, att tillfällig löneförbättring bör beredas ifrågavarande lärarpersonal för år 1918. Beträffande

grunden för utgående av dylik löneförbättring har riksdagen dock icke kunnat godtaga Eders Kungl. Maj:ts förslag. Med hänsyn till det nära sambandet mellan dessa skolor och de högre folkskolorna, särskilt i avseende å lärarpersonalens avlöningsförhållanden, har riksdagen ansett sig böra bifalla motionärernas förslag härutinnan och således beslutat en tillfällig löneförbättring i anslutning till de grunder, som av Eders Kungl. Maj:t föreslagits för lärarna vid de högre folkskolorna. I enlighet med vad riksdagen under punkt 3 här nedan anmäler sig hava beslutat för den senare personalgruppen bör alltså tillfällig löneförbättring till lärare vid de kommunala mellanskolorna, i likhet med vad riksdagen beslutat i fråga om lärare vid folk- och småskolor, utgå med 600 kronor till ordinarie lärare med eget äkta barn, som icke uppnått 18 år, samt med 400 kronor till annan ordinarie lärare. Därjämte har riksdagen ansett, att de extra ordinarie eller vikarierande lärarna böra erhålla löneförbättring med 400 kronor. Riksdagen har visserligen känt sig synnerligen tveksam inför förslaget att sålunda låta denna personalgrupp erhålla löneförbättring efter principen om särskilt lönetillägg till familjeförsörjare, men har dock ansett sig kunna medgiva en sådan åtgärd. Riksdagen vill emellertid erinra om vad riksdagen anfört vid beviljande år 1915 av tillfällig löneförbättring åt vissa lärare vid folk- och småskolor för år 1916. Riksdagen yttrade då: »Riksdagen vill till slut med styrka betona, att genom ett bifall till här föreliggande framställning riksdagen i intet avseende tagit ståndpunkt till den viktiga frågan, huruvida en kommande lönereglering för folkskollärarkåren skall i någon mån byggas på principen om särskilda lönetillägg för familjeförsörjare eller icke, utan står detta spörsmål för riksdagens vidkommande fullständigt öppet och oavgjort.»

I anledning av de av riksdagen sålunda beslutade ändrade beloppen av de tillfälliga löneförbättringarna komma kostnaderna för bestridande av dessa löneförbättringar att, enligt vad verkställda beräkningar giva vid handen, uppgå till i avrundat tal 80,000 kronor. I anslutning till vad ovan bemälda motionärer anfört, har riksdagen ävenledes ansett, att hela detta belopp bör utgå såsom statsanslag och kommunerna alltså befrias från deltagande i dessa kostnader.

Vad slutligen angår spörsmålet om tillfällig löneförbättring jämväl för innevarande år, har riksdagen av principiella skäl icke ansett sig kunna bifalla det i förstberörda motion framställda förslaget härom. Med hänsyn därtill, att riksdagen fattat beslut om beredande av krigstidshjälp åt samtliga statstjänare för år 1917 har riksdagen dock ansett, att något extra understöd också bör beredas förevarande personalgrupper under detta år. Riksdagen hade därför beslutat, att krigstidshjälp må utgå till lärare vid

kommunala mellanskolor för år 1917 med ett belopp av 250 kronor för ordinarie lärare och 150 kronor för extra ordinarie eller vikarierande lärare. De närmare föreskrifter ang. åtnjutande av denna krigstidshjälp, som må finnas erforderliga, torde Eders Kungl. Maj:t meddela. Genomförande av riksdagens förslag skulle kräva ett anslag av 42,000 kronor, vilket bör ställas till Eders Kungl. Maj:ts förfogande under år 1917.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen i anledning av förevarande proposition och ovan berörda motioner

dels anvisat på extra stat för år 1918 ett förslagsanslag av 80,000 kronor för beredande under år 1918 av tillfällig löneförbättring åt lärare vid kommunala mellanskolor att utgå enligt följande grunder, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att utfärda de närmare föreskrifter, som för tillämpning av dessa grunder må finnas erforderliga:

1) Den tillfälliga löneförbättringen utgår

a) med ett årligt belopp av 600 kronor till den, som vid ingången av år 1918 är i vederbörlig ordning anställd i egenskap av ordinarie lärare vid kommunal mellanskola, under förutsättning att befattningshavaren vid denna tidpunkt har eget äkta barn, som icke uppnått 18 års ålder, dock att löneförbättring med detta belopp icke tillkommer gift kvinnlig befattningshavare, vars man lever;

b) med ett årligt belopp av 400 kronor dels till varje i vederbörlig ordning anställd ordinarie lärare vid kommunal mellanskola, som icke äger erhålla tillfällig löneförbättring med det i punkt a) omförmälda belopp, dels ock till extra ordinarie och vikarierande ämneslärare vid kommunal mellanskola, under förutsättning att sådan befattningshavare har en tjänstgöringsskyldighet av minst 24 timmar i veckan.

2) Den tillfälliga löneförbättringen utgår till befattningshavaren i samma ordning som lönen.

dels anvisat på extra stat för år 1918 ett förslagsanslag av 42,000 kronor för beredande av krigstidshjälp för år 1917 till ordinarie lärare vid kommunal mellanskola med 250 kronor och till extra ordinarie eller vikarierande lärare vid dylik skola med 150 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att utfärda de närmare föreskrifter för krigstidshjälpens åtnjutande, som må finnas erforderliga, samt att redan under år 1917 låta förskottsvis av tillgängliga medel utanordna beloppet.

2:o.

Eders Kungl. Maj:t har i punkt 180 under åttonde huvudtiteln av statsverkspropositionen föreslagit riksdagen att anvisa på extra stat för år 1918

ett förslagsanslag av 15,000 kronor för beredande under år 1918 av tillfällig löneförbättring åt lärare vid de av landsting och av städer, som icke deltaga i landsting, underhållna småskoleseminarierna att utgå enligt samma grunder, som kunna bli stadgade i fråga om tillfällig löneförbättring åt lärare vid folkskolor och småskolor, därvid lärare vid småskoleseminarium, som äger behörighet till folkskolläraryrke, skall likställas med folkskollärare och lärare med behörighet till småskolläraryrke skall likställas med lärare vid småskola, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att utfärda de närmare föreskrifter, som för tillämpning av dessa grunder må finnas erforderliga.

I samband härmed har riksdagen till behandling förehaft en motion, däri hemställts, att riksdagen må, utöver det av Eders Kungl. Maj:t äskade anslaget till tillfällig löneförbättring, åt lärare vid småskoleseminarier för samma ändamål bevilja 5,300 kronor att utgå efter samma grunder, som kunna bli stadgade i fråga om tillfällig löneförbättring åt lärare vid folkskolor och småskolor, därvid lärare vid småskoleseminarium, som äger behörighet till folkskolläraryrke, likställes med folkskollärare och lärare med behörighet till småskolläraryrke likställes med lärare vid småskola.

Under hänvisning till vad riksdagen beslutat beträffande tillfällig löneförbättring åt lärare vid folkskolor och småskolor får riksdagen anmäla, att riksdagen i anledning av Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning och berörda motion anvisat på extra stat för år 1918 ett förslagsanslag av 20,000 kronor för beredande under år 1918 av tillfällig löneförbättring åt lärare vid de av landsting och av städer, som icke deltaga i landsting, underhållna småskoleseminarierna att utgå enligt samma grunder, som riksdagen beslutat i fråga om tillfällig löneförbättring åt lärare vid folkskolor och småskolor, därvid lärare vid småskoleseminarium, som äger behörighet till folkskolläraryrke, skall likställas med folkskollärare och lärare med behörighet till småskolläraryrke skall likställas med lärare vid småskola, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att utfärda de närmare föreskrifter, som för tillämpning av dessa grunder må finnas erforderliga.

3:o.

Eders Kungl. Maj:t har i punkt 195 under åttonde huvudtiteln av statsverkspropositionen föreslagit riksdagen att anvisa på extra stat för år 1918 ett förslagsanslag av 44,000 kronor för beredande under år 1918 av tillfällig löneförbättring åt lärare vid högre folkskolor att utgå enligt följande

de grunder, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att utfärda de närmare föreskrifter, som för tillämpning av dessa grunder må finnas erforderliga:

- 1) Den tillfälliga löneförbättringen utgår
 - a) med ett årligt belopp av 500 kronor till den, som vid ingången av år 1918 är i vederbörlig ordning anställd i egenskap av ordinarie lärare vid statsunderstödd högre folkskola, under förutsättning att befattningshavaren vid denna tidpunkt har eget äkta barn, som icke uppnått 18 års ålder; dock att löneförbättring med detta belopp icke tillkommer gift kvinnlig befattningshavare, vars man lever;
 - b) med ett årligt belopp av 300 kronor dels till varje i vederbörlig ordning anställd ordinarie lärare vid statsunderstödd högre folkskola, som icke äger erhålla tillfällig löneförbättring med det i punkt a) omförmälda belopp, dels ock till extra ordinarie och vikarierande lärare vid högre folkskola, under förutsättning att sådan befattningshavare har en tjänstgöringsskyldighet av minst 24 timmar i veckan och åtnjuter den minimiavlönning, som är bestämd för utbekommande av statsbidrag till avlönande av vikarie för lärare vid högre folkskola under tjänstledighet på grund av sjukdom.

2) Den tillfälliga löneförbättringen utgår till befattningshavaren i samma ordning som lönen.

Riksdagen har i samband härmed till behandling förehaft en inom riksdagen väckt motion, däri hemställts, att riksdagen må, utöver det av Eders Kungl. Maj:t äskade anslaget till tillfällig löneförbättring, åt lärare vid högre folkskolor för samma ändamål bevilja 14,000 kronor att utgå efter följande grunder:

- 1) Den tillfälliga löneförbättringen utgår
 - a) Med ett årligt belopp av 650 kronor — — — (lika med Eders Kungl. Maj:ts förslag) — — — lever;
 - b) Med ett årligt belopp av 400 kronor — — — (lika med Eders Kungl. Maj:ts förslag) — — — sjukdom;
- 2) Den — — — (lika med Eders Kungl. Maj:ts förslag) — — — lönen.

Tillfällig löneförbättring har hittills utgått till de högre folkskolornas lärare efter samma grunder som till folkskolornas. Denna likställdhet anser riksdagen jämväl böra bibehållas vad angår den tillfälliga löneförbättringen för år 1918. Enär riksdagen beslutat en höjning i de av Eders Kungl. Maj:t föreslagna beloppen för tillfällig löneförbättring till folkskolans lärare, har riksdagen ansett, att motsvarande ökning även bör beredas här

ifrågavarande lärarkategori. En dylik ökning medför, att det erforderliga anslagsbeloppet bör ökas till 57,000 kronor.

Riksdagen får således anmäla, att riksdagen i anledning av förevarande proposition och ovanberörda motion anvisat på extra stat för år 1918 ett förslagsanslag av 57,000 kronor för beredande under år 1918 av tillfällig löneförbättring åt lärare vid högre folkskolor att utgå enligt följande grunder, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att utfärda de närmare föreskrifter, som för tillämpning av dessa grunder må finnas erforderliga:

1) Den tillfälliga löneförbättringen utgår

a) med ett årligt belopp av 600 kronor till den, som vid ingången av år 1918 är i vederbörlig ordning anställd i egenskap av ordinarie lärare vid statsunderstödd högre folkskola, under förutsättning att befattningshavaren vid denna tidpunkt har eget äkta barn, som icke uppnått 18 års ålder; dock att löneförbättring med detta belopp icke tillkommer kvinnlig befattningshafvare, vars man lever;

b) med ett årligt belopp av 400 kronor dels till varje i vederbörlig ordning anställd ordinarie lärare vid statsunderstödd högre folkskola, som icke äger erhålla tillfällig löneförbättring med det i punkt a) omförmälda belopp, dels ock till extra ordinarie och vikarierande lärare vid högre folkskola, under förutsättning att sådan befattningshavare har en tjänstgöringsskyldighet av minst 24 timmar i veckan och åtnjuter den minimiavlönning, som är bestämd för utbekommande av statsbidrag till avlönande av vikarie för lärare vid högre folkskola under tjänstledighet på grund av sjukdom.

2) Den tillfälliga löneförbättringen utgår till befattningshavaren i samma ordning som lönen.

4:o.

I punkt 208 under åttonde huvudtiteln av statsverkspropositionen har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att anvisa på extra stat för år 1918 ett förslagsanslag av 7,500 kronor för beredande under år 1918 av tillfällig löneförbättring till följande lärare vid statens blindundervisningsanstalter, nämligen till ämneslärare och ämneslärarinna vid institutet eller hantverksskolan, till lärarinna vid förskola ävensom till musiklärare och gymnastiklärare vid institutet enligt de under punkten 187 i fråga om lärare vid folkskola föreslagna grunder och till arbetslärare enligt de under samma punkt i fråga om lärare vid småskola föreslagna grunder, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att utfärda de närmare föreskrifter, som för tillämpning av dessa grunder må finnas erforderliga.

Riksdagen har i samband härmed till behandling förehaft en motion,

däri hemställt, att riksdagen må, utöver det av Eders Kungl. Maj:t åskade anslaget till tillfällig löneförbättring, åt lärarpersonalen vid blindundervisningsanstalterna för samma ändamål bevilja 2,500 kronor att utgå till ämneslärare och ämneslärarinna vid institutet eller hantverksskolan, till lärarinna vid förskola ävensom till musiklärare och gymnastiklärare vid institutet enligt de grunder, motionären i särskild motion föreslagit för tillfällig löneförbättring för lärare vid folkskola, och till arbetslärare enligt de i samma motion föreslagna grunder för tillfällig löneförbättring åt lärare vid småskola.

Enär, såsom riksdagen ovan anfört, riksdagen beslutat tillfällig löneförbättring till lärarpersonalen vid folk- och småskolor med högre belopp än de av Eders Kungl. Maj:t föreslagna och här ifrågavarande grupp av lärare föreslagits skola erhålla tillfällig löneförbättring enligt samma grunder som ovannämnda personal, erfordras för detta ändamål en ökning i det av Eders Kungl. Maj:t föreslagna beloppet. Riksdagen har ansett, att anslaget därför bör upptagas med ett belopp av 10,000 kronor.

I samband härmed vill riksdagen fästa uppmärksamheten därpå, att, om fråga uppstår om krigstidshjälp för dessa befattningshavare för år 1918, hänsyn torde böra tagas till den här föreslagna tillfälliga löneförbättringen vid bestämmande av beloppet av dylik krigstidshjälp.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen, i anledning av förevarande proposition och berörda motion, anvisat på extra stat för år 1918 ett förslagsanslag av 10,000 kronor för beredande under år 1918 av tillfällig löneförbättring till följande lärare vid statens blindundervisningsanstalter, nämligen till ämneslärare och ämneslärarinna vid institutet eller handverksskolan, till lärarinna vid förskola ävensom till musiklärare och gymnastiklärare vid institutet enligt de av riksdagen i fråga om lärare vid folkskola beslutade grunder och till arbetslärare enligt de av riksdagen i fråga om lärare vid småskola beslutade grunder, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att utfärda de närmare föreskrifter, som för tillämpning av dessa grunder må befinnas erforderliga.

Stockholm den 31 maj 1917.

Med undersätlig vörnad.
